

Eğitim Yönetimi

Teori-Araştırma-Uygulama

Editör

Prof. Dr. Selahattin TURAN

ISBN: 978-625-7813-55-6

Redaksiyon
Muhammet ÖZCAN

Editör
Prof. Dr. Selahattin TURAN

Kapak
Bülent DURSUN

Mizanpaj
Burhan MADEN

Baskı ve Cilt
Tarcan Matbaacılık
İvedik Caddesi No:417/A
Yenimahalle/Ankara
Eposta: tarcanctp@gmail.com
Tel: 0312 3843435
Matbaa Sertifika No: 47663

Birinci Baskı: 2021

ASOS YAYINLARI
Çaydaçıra Mah. Hacı Ömer Bilginoğlu
Cad. No: 67/2-4/ ELAZIĞ
e-posta: asosyayinlari@gmail.com
web: www.asosyayinlari.com
Tel: 0532 643 75 23
Yayınevi Sertifika No: 47901

Yayıncının yazılı izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Bütün bölümler intihal.net benzerlik tespit programından geçirilmiştir.
Bu yayını [bookcites](http://bookcites.com) tarafından indekslenmiştir.
Yazarlar, yazmış oldukları bölümlerin özgünlüğünden sorumludur.

Eğitim Yönetimi

Teori-Araştırma-Uygulama

Editör

Prof. Dr. Selahattin TURAN

ÖZET İÇİNDEKİLER

EĞİTİM YÖNETİMİ
Editör: Prof. Dr. Selahattin TURAN
Bursa Uludağ Üniversitesi

- BÖLÜM 1** ÖRGÜTSEL YAPI
Prof. Dr. Ahmet AYPAY
- BÖLÜM 2** EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE GÜÇ VE POLİTİKA
Prof. Dr. Engin ASLANARGUN
- BÖLÜM 3** EĞİTİMDE İNSAN KAYNAĞININ YÖNETİMİ
Prof. Dr. Aytaç AÇIKALIN
- BÖLÜM 4** OKULLARDA MOTİVASYON
Doç. Dr. Ramazan CANSOY
Doç. Dr. Muhammet EMİN TÜRKOĞLU
- BÖLÜM 5** OKULLARDA İLETİŞİM
Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ
- BÖLÜM 6** ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM
Prof. Dr. Selahattin TURAN
Doç. Dr. Derya YILMAZ KILIÇOĞLU
Doç. Dr. Gökhan KILIÇOĞLU
- BÖLÜM 7** OKULLARDA KARAR VERME
Prof. Dr. Nuri BALOĞLU
- BÖLÜM 8** ÇATIŞMA YÖNETİMİ
Prof. Dr. Selahattin TURAN
- BÖLÜM 9** OKULLARDA EĞİTİM PROGRAMININ YÖNETİMİ
Prof. Dr. M. Bahaddin ACAT
- BÖLÜM 10** LİDERLİK
Prof. Dr. Selahattin TURAN
Doç. Dr. Fatih BEKTAŞ
- BÖLÜM 11** DEVLET VE EĞİTİM
Doç. Dr. İbrahim HAKAN KARATAŞ
- BÖLÜM 12** OKUL FİNANSMANI
Doç. Dr. Metin ÖZKAN
- BÖLÜM 13** EĞİTİM YÖNETİMİNDE ARAŞTIRMA VE GÜNCEL
TARTIŞMALAR
Prof. Dr. Kürşad YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET İÇİNDEKİLER	5
ÖN SÖZ	19
BÖLÜM 1	
ÖRGÜTSEL YAPI.....	25
TEMEL SORULAR	26
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	26
YAPININ TEMEL ÖZELLİKLERİ.....	26
WEBERCİ BÜROKRASİ	32
HALL'ÜN BÜROKRATİK YAPI MODELİ	35
HOY VE MİSKEL'İN ÖRGÜT TİPOLOJİLERİ.....	36
OKUL YAPILARININ DEĞİŞİMİ.....	38
HOY VE SWEETLAND'IN YAPI MODELİ.....	40
MINTZBERG'İN ÖRGÜT YAPI MODELİ.....	42
MINTZBERG'İN MODELİNİN OKULLARA UYGULANMASI.....	46
WEICK'İN GEVŞEK BİRLEŞMİŞ SİSTEMLERİ	49
BİR ÖRGÜT OLARAK OKUL	50
OKULDA BÜROKRASİ.....	51
SANAL OKULLAR.....	52
TARTIŞMA SORULARI	54
ÖNERİLEN OKUMALAR	54
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	54
BÖLÜM 2	
EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE GÜÇ VE POLİTİKA	57
TEMEL SORULAR	57
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	57
SOSYAL GÜÇ.....	57
Gücün Tanımı	57
YÖNETİM VE GÜÇ	60
Batı Toplularında Yönetim ve Güç	63

Türk-İslam Toplumlarında Yönetim ve Güç	65
EĞİTİM YÖNETİMİNDE GÜÇ TÜRLERİ	67
Okul Yönetimi ve Güç Kullanımı	68
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE GÜÇ İLİŞKİLERİ	76
Türk Eğitim Sisteminin Yapısı ve Güç Dağılımı	78
Okulların Yönetimi ve Güç Kullanımı	82
Eğitim Yöneticilerinin Atanması Sürecinde Güç ve Politika Uygulamaları	84
TARTIŞMA SORULARI	89
ÖNERİLEN OKUMALAR	89
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR	90

BÖLÜM 3

EĞİTİMDE İNSAN KAYNAĞININ YÖNETİMİ	91
TEMEL SORULAR	91
YÖNETİM ORTAMINDA İNSANI ALGILAMAK	91
KAYNAĞIN YÖNETİMİ	92
İNSAN KAYNAĞI YÖNETİMİNİN EVRİMİ	94
KURAMSAL BİR ALAN OLARAK İKY	99
Sosyal Alışveriş Kuramı	100
Hakçalık Kuramı	100
Kurumsalcı Kuram	100
Kaynak Bağımlılığı Kuramı	101
Kabul Alanı Yaklaşımı	101
EĞİTİMDE İKY	103
MEB ve İKY	114
İKY İLKELERİ	116
Liyakat	116
Kariyer	117
Eşitlik	118
Güvence	119
Yansızlık	120
İNSAN AMAÇLI-İNSAN MERKEZLİ BİR YÖNETİME AÇILIM	120
TARTIŞMA SORULARI	122
ÖNERİLEN OKUMALAR	122
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR	123

BÖLÜM 4

OKULLARDA MOTİVASYON.....	125
TEMEL SORULAR	125
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	125
OKULDA MOTİVASYON	126
KAPSAM TEORİLERİ	127
1. MASLOW'UN İHTİYAÇLAR HİYERARŞİSİ TEORİSİ.....	128
Uygulamada Neler Yapılabilir?	134
2. MOTİVASYON-HİJYEN TEORİSİ	136
Hijyen Faktörleri (Dışsal Faktörler)	137
Motive Edici Faktörler (İçsel Faktörler).....	138
Geleneksel Görüş ve Herzberg'in Görüşlerinin	
Karşılaştırılması.....	138
Uygulamada neler yapılabilir?	140
3. MCCLELLAND'IN BAŞARI GÜDÜSÜ TEORİSİ.....	141
Başarı İhtiyacı	142
Güç İhtiyacı	143
Bağlılık İhtiyacı.....	143
Uygulamada Neler Yapılabilir?	143
4. VAROLUŞ, İLİŞKİ, GELİŞME TEORİSİ (VİG).....	145
Varoluş İhtiyacı.....	146
İlişki İhtiyacı.....	146
Gelişme İhtiyacı.....	147
VİG Teorisinin Maslow'un İhtiyaçlar Teorisinden Farklı	
Yönleri.....	147
Uygulamada Neler Yapılabilir?	148
SÜREÇ TEORİLERİ.....	150
1. BEKLENTİ TEORİSİ	150
Beklenti Kavramı.....	151
Değerlik Kavramı	152
Araçsallık Kavramı	152
Uygulamada Neler Yapılabilir?	154
2. EŞİTLİK TEORİSİ.....	156
Uygulamada Neler Yapılabilir?	161
3. HEDEF BELİRLEME TEORİSİ.....	163
Uygulamada Neler Yapılabilir?	171

4. YÜKLEME TEORİSİ	172
Uygulamada Neler Yapılabilir?	177
5. ÖZ YETERLİK	178
Öz yeterliliğin kaynakları	179
Uzmanlık Deneyimleri	179
Modelleme	180
Sözel ikna	180
Duygusal uyarım	181
Öğretmen öz yeterliliği	181
Uygulamada Neler Yapılabilir?	182
TARTIŞMA SORULARI	183
ÖNERİLEN OKUMALAR	184
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	184

BÖLÜM 5

OKULLARDA İLETİŞİM	185
TEMEL SORULAR	185
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	185
İLETİŞİM KAVRAMI	186
İLETİŞİM SÜRECİ	188
İLETİŞİM MODELLERİ	190
Matematiksel İletişim Modeli	191
Houland'ın İletişim Modeli.....	191
Westley ve MacLean'ın Modeli.....	191
Newcomb'un Modeli	192
Riley / Riley'in Modeli	192
ÖRGÜTSEL İLETİŞİM	192
Örgütsel İletişimin Önemi.....	194
Örgütsel İletişimin İşlevleri.....	196
Örgütsel İletişimin Öğeleri.....	199
İletişim Türleri.....	200
ÖRGÜTSEL İLETİŞİM MODELLERİ	204
Y Modeli.....	205
Daire Modeli.....	205
Salkım Modeli	206
Çok Yönlü Model.....	207

ÖRGÜT BOYUTLARI VE ÖRGÜTSEL İLETİŞİM.....	209
YÖNETİM SÜREÇLERİ VE ÖRGÜTSEL İLETİŞİM.....	211
Karar ve Örgütsel İletişim	212
Planlama ve Örgütsel İletişim	214
Örgütlenme ve Örgütsel İletişim	215
ÖRGÜTLENME TİPLERİ.....	217
ETKİ VE ÖRGÜTSEL İLETİŞİM	219
KOORDİNASYON VE ÖRGÜTSEL İLETİŞİM.....	220
DEĞERLENDİRME VE ÖRGÜTSEL İLETİŞİM.....	221
YENİ BİR İLETİŞİM ARACI OLARAK TEKNOLOJİ.....	222
TARTIŞMA SORULARI	225
ÖNERİLEN OKUMALAR	225
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	226
BÖLÜM 6	
ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM	227
TEMEL SORULAR.....	227
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	227
DEĞİŞİMİN DOĞASI	227
OKULLARIN DIŞ ÇEVRELERİ.....	231
ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM GÜÇLERİ	232
DEĞİŞİM TÜRLERİ.....	236
ÖRGÜTSEL DEĞİŞİM TİPOLOJİLERİ.....	240
DEĞİŞİME DİRENÇ VE SEBEPLERİ	248
Değişime Karşı Direncin Üstesinden Gelmek	252
ÖRGÜTSEL DEĞİŞİMİN YÖNETİMİ.....	256
Lewin'in Üç Aşamalı Değişim Modeli.....	257
Kotter'in Sekiz Basamaklı Değişim Uygulama Planı	258
Beckhard ve Harris'in Değişim Yönetimi Süreci	260
Etkili Değişim Yönetiminin Ögeleri.....	262
TARTIŞMA SORULARI	263
ÖNERİLEN OKUMALAR	264
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	265
BÖLÜM 7	
OKULLARDA KARAR VERME.....	267
TEMEL SORULAR.....	267

ANAHTAR KAVRAMLAR.....	267
KARAR	267
Kişisel Beceri Olarak Karar Verme.....	268
Karar Verme ve Yönetim	268
KARAR TÜRLERİ	269
Birey, Grup ve Örgüt Düzeyinde Kararlar	269
Stratejik, Taktik ve Uygulama Kararları	270
Kısa, Orta ve Uzun Vadeli kararlar	271
Politik, Teknik ve Yönetimsel Kararlar.....	271
Yapılandırılmış ve Yapılandırılmamış Kararlar	271
Rasyonel, Tatminkâr ve Dengeleyici Kararlar	271
Programlanmış ve Programlanmamış Kararlar	272
KARAR VERME MODELLERİ	273
Sezgisel (Geleneksel) Karar Verme	273
Klasik (Rasyonel) Karar Verme Modeli.....	273
Yönetimsel Karar Verme (Sınırlı Rasyonellik) Modeli.....	276
Politik Karar Verme Modeli	278
Anarşist Karar Verme Modeli ve Çöp Kutusu Tekniği.....	278
YÖNETİMİN TEMEL GÖREVİ: KARAR VERMEK Mİ, PROBLEM	
ÇÖZMEK Mİ?	279
PROBLEM ÇÖZME TEKNİKLERİ YARDIMIYLA KARAR VERME.....	280
NOMİNAL GRUP TEKNİĞİ	281
Nominal Grup Tekniği Uygulama Adımları	281
ÇOKLU OYLAMA TEKNİĞİ	282
Çoklu Oylama Tekniği Uygulama Adımları.....	283
İKİ UYGULAMA	283
Gordon Tekniği Uygulama Adımları.....	284
VROOM ve YETTON'UN NORMATİF DURUMSALLIK MODELİ.....	285
Normatif Karar Verme Modelini Yansıtan Bir Gruplama:	
Demokratik ve Otoriter Yöneticiler.....	286
KARARA KATILMA	287
Şeytan Avukatlığı:	288
Karar Verme Sürecinde İstenmeyen Adamlar	288
Şeytan Avukatlığını Uygulama Basamakları.....	289
Kişisel Karar Verme Stilleri	289
Okul Yönetiminde Karar Verme.....	290

TARTIŞMA SORULARI	291
ÖNERİLEN OKUMALAR	292
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	293

BÖLÜM 8

ÇATIŞMA YÖNETİMİ	295
TEMEL SORULAR	295
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	295
ÇATIŞMANIN TANIMI	297
ÇATIŞMA SÜRECİ.....	297
ÇATIŞMANIN KAYNAKLARI	298
BAŞLICA ÇATIŞMA NEDENLERİ	299
ÇATIŞMA DÜZEYLERİ.....	300
ÇATIŞMANIN ETKİLEDİĞİ DURUMLAR VE SONUÇLARI	302
ÇATIŞMA YÖNETİMİ TAKTİKLERİ	303
ÇATIŞMA YÖNETİM VE STRATEJİLERİ	306
ÇATIŞMA YÖNETİMİ STRATEJİLERİ	307
Rekabetçi Çatışma Yönetimi Stratejisi	307
Yardımcı Çatışma Yönetimi Stratejisi	308
Kaçınmacı Çatışma Yönetimi Stratejisi.....	309
Uzlaşmacı Çatışma Yönetimi Stratejisi.....	310
İş Birlikçi Çatışma Yönetimi Stratejisi.....	311
ÇATIŞMA VE OKULLAR	312
TARTIŞMA SORULARI	314
ÖNERİLEN OKUMALAR	314
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	314

BÖLÜM 9

OKULLARDA EĞİTİM PROGRAMININ YÖNETİMİ.....	315
TEMEL SORULAR	315
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	315
EĞİTİM PROGRAMI	315
EĞİTİM PROGRAMININ YAPISI	316
EĞİTİM PROGRAMLARININ GELİŞTİRİLMESİ.....	318
EĞİTİM PROGRAMI TASARISI HAZIRLAMADA YAKLAŞIMLAR ...	319
Davranışçı Program Yaklaşımı	319
Yönetimsel Program Yaklaşımı.....	320

Programda Sistem Yaklaşımı	320
Akademik Program Yaklaşımı.....	320
İnsancıl Program Yaklaşımı	321
Yeniden Kavramsalcı Program Yaklaşım	321
EĞİTİM PROGRAMI TASARIMLARI	321
Konu Merkezli Program Tasarımları	322
Öğrenen Merkezli Program Tasarımları	322
Sorun Merkezli Program Tasarımı	323
EĞİTİM PROGRAMININ PLANLANMASI VE UYGULANMASI	323
Eğitim Programının Planlanması	324
Eğitim Programının Uygulanması.....	325
ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİNİN YÖNETİMİ.....	329
Öğrenme ve Öğretimin Planlanması	329
Öğrenmenin ve Öğretimin Yönetimi	330
Sürecin İzlenmesi ve Çıktıların Kontrolü.....	333
EĞİTİM PROGRAMINDA BİREYSEL FARKLILIKLARIN	
YÖNETİMİ	333
Özel Yetenekliler İçin Eğitim Programının Yönetimi.....	334
Öğrenme Güçlüğü Çekenler İçin Eğitim Programı Yönetimi.....	336
EĞİTİM PROGRAMINDA ALTERNATİF ARAYIŞLAR	338
EĞİTİM PROGRAMI VE KÜLTÜR	340
TARTIŞMA SORULARI	343
ÖNERİLEN OKUMALAR	343
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	343

BÖLÜM 10

LİDERLİK	347
TEMEL SORULAR	347
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	347
LİDERLİK FİKRİ VE DOĞASI	347
LİDERLİK TANIMLARI.....	348
LİDERLİKLE İLGİLİ YETERLİKLER	352
LİDERLİK ALANLARI.....	353
YÖNETİCİ VE LİDER KARŞILAŞTIRMASI	353
Güç-Otorite Kavramları ve Liderlik.....	355
OKUL YÖNETİCİLERİNİN LİDERLİĞİ.....	357

LİDERLİK TEORİ VE YAKLAŞIMLARI	358
Yeterlikler	363
Bireysel Tutumlar	364
LİDERLİK ÇIKTILARI	365
Çevresel Etkiler	366
Ohio State Çalışmaları	367
Michigan Üniversitesi Çalışmaları	368
Blake ve Mouton'un Yönetim Izgarası	368
YENİ LİDERLİK YAKLAŞIMLARI	378
Dönüşümcü Liderlik	378
Vizyoner Liderlik	380
Dağıtımcı Liderlik	381
Takım Liderliği	382
Psiko-Dinamik Liderlik	383
Etik Liderlik	385
Öğretim Liderliği	387
TARTIŞMA SORULARI	388
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR	389

BÖLÜM 11

DEVLET VE EĞİTİM	391
TEMEL SORULAR	391
ANAHTAR KAVRAMLAR	391
DEVLETİN EĞİTİM İLE İLİŞKİ ALANLARI VE GEREKÇELERİ	392
DEVLETİN EĞİTİME MÜDAHALE ALANLARI VE YÖNTEMLERİ	397
DEVLET TÜRLERİ VE EĞİTİM ANLAYIŞLARI	402
ÇAĞDAŞ EĞİTİM ANLAYIŞI VE ÖRGÜTLENMESİ	405
Eğitim Sistemlerinin Yapılanma Modelleri	409
Okul Yönetim Modelleri	411
TÜRKİYE'DE DEVLET-EĞİTİM İLİŞKİSİ	412
Merkezi Üst Yönetim	412
Millî Eğitim Bakanlığı	414
Türkiye'de Okulların Yapı ve İşleyişi	418
DEVLET-EĞİTİM İLİŞKİSİNE ELEŞTİRİLER	419
Modern Eğitim Sistemleri ve Devlet	420
TARTIŞMA SORULARI	421

ÖNERİLEN OKUMALAR	422
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	422

BÖLÜM 12

OKUL FİNANSMANI.....	423
TEMEL SORULAR	423
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	423
EĞİTİM-EKONOMİ İLİŞKİSİ	426
EĞİTİMİN YATIRIM VE TÜKETİM ÖZELLİĞİ	428
EĞİTİMİN YARI KAMUSAL ÖZELLİĞİ.....	430
EĞİTİMİN BİREYSEL FAYDALARI	431
EĞİTİMİN TOPLUMSAL FAYDALARI.....	433
EĞİTİM FİNANSMANI	435
OKUL FİNANSMANI	439
TARTIŞMA SORULARI	443
ÖNERİLEN OKUMALAR	444
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	444

BÖLÜM 13

EĞİTİM YÖNETİMİNDE ARAŞTIRMA

VE GÜNCEL TARTIŞMALAR.....	445
TEMEL SORULAR	445
ANAHTAR KAVRAMLAR.....	445
TÜRKİYE'DE EĞİTİM YÖNETİMİ ARAŞTIRMALARI	446
Kitaplar.....	446
Sürelî Yayınlar ve Makaleler	447
Bilimsel Toplantılar ve Bildiriler	448
Lisansüstü öğretim Programları ve Tezler.....	449
EĞİTİM YÖNETİMİ ALANINA DAİR TARTIŞMALAR	453
Eğitim Yönetimi Alanı ve Araştırmaları Pozitivist Bir Karaktere Sahip	456
Eğitim Yönetimi Araştırmalarında Nicel Araştırmalar Egemen	458
Eğitim Yönetimi Araştırmalarında Kullanılan Kavramlar Ödünç Alınma.....	460
Eğitim Yönetimi Araştırmalarında Kullanılan Kavramlar Genelde Batı Orijinlidir.....	461
Eğitim Yönetimi Araştırmaları Uygulamadan Kopuk.....	462

GÜNCEL TARTIŞMALAR.....	464
TARTIŞMA SORULARI	470
ÖNERİLEN OKUMALAR	470
NOTLAR VE AÇIKLAMALAR.....	470
Ek 1:.....	471
EĞİTİM YÖNETİMİ ÜZERİNE AYTAÇ AÇIKALIN İLE BİR SÖYLEŞİ..	471
KAYNAKÇA.....	477
KONU VE ADLAR DİZİNİ	521
KAVRAMLAR DİZİNİ	525

ÖN SÖZ

Eğitim yönetimi, disiplinlerarası ve uygulamalı bir çalışma alanıdır. Bir bilim dalı olarak eğitim yönetiminin temel amacı; *okulu bir sosyal sistem olarak "okul, okulda öğrenme ve öğretim süreci, okulun yapı ve işleyişi, okullarda bireyler, okul kültürü, okul iklim, okullarda politika ve güç, okullarda motivasyon, okullarda çatışma, okulların dış çevreleri, okulda hesap verilebilirlik, okul geliştirme, okul iyileştirme, okul değerlendirme, okullarda karar verme, okullarda iletişim, okullarda liderlik, okulun günlük ve rutin işleyişini"* uygulama merkezli bilimsel olarak çözümlenmek ve anlamlandırmak olarak ifade edilebilir. Bu başlıklar, aynı zamanda, tartışmalı olmakla birlikte eğitim yönetiminin alanı ve kapsamını da belirleyen konulardır. Eğitim yönetimi araştırmacısı, gözlem ve deneyleri sonucunda keşfettiği ilkeleri ve yasaları, teoriler aracılığıyla formülleştirmeye çalışan, teori ile uygulama arasındaki bağı kurmaya, çözümlenmeye ve anlamaya çalışır. Eğitim yöneticisi ise sistemi, okulu ve işleyişini eğitim yönetimi alanında üretilen bilimsel bilgi ve veriler ışığında anlamaya, çözümlenmeye çalışan, bu yönde politika ve liderlik üreten, okulun yön ve istikametini belirleyen ve aynı zamanda bütün okul çalışan ve paydaşlarını aynı amaç doğrultusunda yönlendiren kişidir. Eğitim yönetiminde bilim ve araştırmanın nihai amacı ise inceleme konusuyla ilgili teoriler geliştirmektir. Geliştirilen bu teoriler, eğitim ve okul yaşamındaki düzenlilikleri, bazı kavramlar ve tanımlamalarla açıklayarak genellemelere ulaşmaya çalışır. Böylece söz konusu teorilerin, uygulamacılara rehberlik etmesi, yeni bilgiler üretmesi, araştırmacılara yol göstermesi beklenir.

Eğitim yönetiminin ayrı bir alan olarak gelişmesinin yaklaşık yüz yüzyıllık bir geçmişi vardır. Gelişmiş ülkelerde 1950'lerden başlayarak eğitim yönetimi alanını derinden etkileyen bir eğilim, *'Teori Hareketi'* olarak adlandırılır. Bu akımın etkileri hâlen devam etmektedir. Teori hareketinin amacı, eğitim yönetimiyle ilgili teorik bir temel oluştur-

mak ve uygulamacılara eğitim yönetimiyle ilgili konularda rehberlik etmektir. *'Teori Hareketi'* esas itibariyle şu varsayımlara dayanmaktadır (Culbertson, 1983, s. 15)¹:

1. Eğitim yönetiminde varsayımlar, belirli bir teoriye dayanmalı ve söz konusu teori, araştırmaya rehberlik etmelidir.
2. Eğitim yönetiminde etkili bir teorinin geliştirilebilmesi için sosyal bilimler alanlarında geliştirilen kavram, model ve yöntemler kullanılabilir.
3. Teori ve araştırma, insan davranışını tanımlama, açıklama ve kestirme konuları üzerinde yoğunlaşmalıdır.
4. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgulardan hareketle oluşturulan genellemeler, insan davranışlarına ve eylemlerine yol gösterici olmalıdır.
5. İdeal bir teori, genelleyci olup araştırma ve gözlemlere dayalı olarak test edilebilir olmalıdır.

Eğitim yönetimi alanında teori hareketi çok etkili olmuştur. Bu yaklaşıma göre eğitim yönetimi alanında geliştirilen bir teorinin, eğitim örgütleri içinde yer alan insanların davranışlarını kestirme, açıklama ve yönlendirmede eğitim yöneticilerine yol gösterici olması beklenir. Özge bir ifadeyle eğitim yönetiminde teorinin işlevleri şöyle özetlenebilir:

(i) Eğitim yönetimi araştırmalarıyla ilgili konu ve fenomenleri belirleme,

(ii) Eğitim yönetimiyle ilgili fenomenleri sınıflama,

(iii) Eğitim yönetimiyle ilgili fenomenleri kavramlaştırma,

(iv) Eğitim yönetimiyle ilgili kavramların birbiriyle olan ilişkilerini formüle etme,

(v) Eğitim yönetimiyle ilgili fenomenlere ilişkin tahminde bulunma,

(vi) Eğitim yönetiminde ihtiyaç duyulan araştırma alanlarını ifade etme.

1 Culbertson, J. (1983). Theory in educational administration: Echoes from critical thinkers. *Educational Researcher*, 12(10), 15-22.

Her teori, bir önceki teoriden yola çıkarak geliştirilmiştir. Bu nedenle bu teorilerden birinin diğerlerinden daha üstün olarak değerlendirilmesi uygun değildir. Eğitim yönetimiyle ilgili her teorinin temelinde, eğitim yönetimiyle ilgili konularda kabul edilen bazı temel varsayımlar vardır. Bununla birlikte eğitim yönetimi alanında son yıllarda gündeme gelen ve eğitim yönetimini derinden etkileyen yaklaşımlar söz konusudur²³⁴⁵. Söz konusu bu yaklaşımların temel ilke ve varsayımları aşağıda özet olarak verilmiştir.⁶

Pozitivist Eğitim Yönetimi Anlayışı

1. Eğitim yönetimde araştırmanın temel amacı, olayları kestirip kontrol edebilmesi için doğal yasalar geliştirmek, keşfetmektir.
2. Sosyal gerçek, önceden vardır. Eğitim yönetimi araştırmacısı bu gerçekleri keşfederek ortaya çıkarabilir.
3. İnsan, rasyonel bir varlıktır. Kendisi dışındaki güçler tarafından yönlendirilir.
4. Bilimde sağduyuya yer yoktur. Bilimsel olanla olmayan arasında kesin bir ayırım vardır.
5. Eğitim yönetimde teori, birbiriyle ilişkili tanımlar, aksiyomlar ve kanunlar bütünüdür.
6. Gerçek, olgulara dayalı yasalar yoluyla mantıksal olarak açıklanabilir.
7. Eğitim yönetimi araştırmalarında iyi bir kanıt, başkalarının da tekrar test edebileceği gözlemlere dayalıdır.
8. Bilim değerden bağımsızdır. Eğitim yönetimi araştırmalarında bir konuyu seçmede ve araştırma sürecinde araştırmacı değerlerden bağımsızdır.

2 English, F. W. (1994). *Theory in educational administration*. NY: Harpercollins College Division.

3 Bates, R. J. (2001). Eleştirel teori açısından eğitim yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 28(28), 557-571.

4 Foşter, W. (1986). *Paradigms and promises: New approaches to educational administration*. NY: Prometheus books.

5 Greenfield, T. B., & Ribbins, P. (1993). *Greenfield on educational administration: Towards a humane science*. NY: Psychology Press.

6 Turan, S. (2006). *Eğitim Yönetiminde paradigmatik dönüşümler: Dönüşen bir şey yok*. Türkiye'de Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sorunları Toplantısı, 27-28 Nisan 2006, Ankara.